

MUMTOZ ADABIYOT NAMUNALARINI O'QITISHNING SAMARALI USULLARI

Nurbayeva Umida Erkinovna

Angren shahar 2-son politexnikumi ona tili va adabiyoti fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Mazkur tezisda mumtoz adabiyot namunalarini o'qitish jarayonining samaradorligini oshirish usullari tahlil qilingan. Interaktiv usullar, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va ijodiy mashg'ulotlarning o'quvchilarga bo'lgan ta'siri ko'rib chiqilgan. Mumtoz asarlarni o'quvchilarning yosh xususiyatlariga moslashtirish va ularni tahliliy fikrlashga yo'naltirishning afzalliklari yoritilgan. Shuningdek, mazkur jarayonda ota-onalar bilan hamkorlikning ahamiyati ta'kidlangan.*

Kalit so'zlar: *Mumtoz adabiyot, o'qitish usullari, interaktiv metodlar, ma'naviy tarbiya, ijodiy yondashuv, adabiy tahlil.*

Mumtoz adabiyot namunalarini o'quvchilarga yetkazish va ularga to'g'ri yondashuvni shakllantirish – ta'lim jarayonidagi muhim vazifalardan biridir. Buning uchun bir qancha samarali usullarni qo'llash lozim.

Avvalo, mumtoz adabiyot namunalarini o'quvchilarga qiziqarli va sodda tarzda tanishtirish zarur. Matnlarni o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, jumladan, interaktiv dars usullarini qo'llash muhimdir. Matnni o'qib chiqish jarayonida o'quvchilar bilan birgalikda asosiy g'oya va ma'no izohlarini ochib berish, ularning qiziqishini oshiradi.

Shuningdek, mumtoz asarlar personajlari va voqealari asosida muhokamalar, rolli o'yinlar tashkil etish o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi. O'quvchilarni mumtoz adabiyotning tarixiy va madaniy kontekstini tushunishga yo'naltirish uchun qo'shimcha vizual materiallar va multimedia vositalaridan foydalanish foydalidir.

Adabiy tahlil usulini qo'llash orqali o'quvchilarga matndagi badiiy tasvir vositalarini, muallifning mahoratini aniqlashga ko'maklashish mumkin. Shu bilan birga, asarlar mazmunini hayotiy voqealar bilan bog'lash va bugungi kun bilan taqqoslash o'quvchilarda kengroq dunyoqarashni shakllantiradi.

Mumtoz asarlarni o'qitishda o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olish, ularga mos til va izohlar bilan yondashish samaradorlikni oshiradi. Shuningdek, bunday darslarda badiiy o'qish, she'r va matnlarni yodlash kabi amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish ham o'quvchilarni ruhlantiradi.

Mumtoz adabiyot namunalarini zamonaviy dars usullari bilan uyg'unlashtirgan holda o'qitish nafaqat bilim olish jarayonini yengillashtiradi, balki o'quvchilarda adabiyotga bo'lgan muhabbatni ham shakllantiradi.

Mumtoz adabiyotga bo'lgan qiziqishni oshirish uchun darslarda mualliflar hayoti va faoliyatiga oid qiziqarli ma'lumotlar va faktlarni kiritish maqsadga muvofiqdir. Bu o'quvchilarni muallif ijodiyoti va u yashagan davr bilan yaqinroq tanishtirish imkonini

beradi. Ayniqsa, muallifning insoniy fazilatlarini, u yaratgan asarlaridagi ma'naviy qadriyatlar bilan bog'liq jihatlarni o'quvchilarda chuqur taassurot qoldiradi.

O'quvchilarga mumtoz adabiyot asarlarini mustaqil tahlil qilish imkoniyatini berish, ularga ijodiy topshiriqlarni topshirish, masalan, asarning qisqacha mazmunini o'z so'zlari bilan yozish yoki asar bo'yicha insho tayyorlash, ularda tahliliy va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Dars jarayonida guruhlar bo'lib ishlash, birgalikda vazifalarni hal qilish o'quvchilar orasida muloqot va jamoaviy fikrlashni rivojlantiradi. Har bir guruhga alohida topshiriq berish va ularning natijalarini taqdimot shaklida taqdim etish mumtoz asarlarni yanada yaxshiroq anglashga yordam beradi.

Shuningdek, badiiy matnlarni tinglash, ovozli kitoblar va sahna ko'rinishlari orqali taqdim etish mumtoz adabiyotga bo'lgan qiziqishni oshirishga ko'mak beradi. O'quvchilar uchun mumtoz asarlar motivlari asosida sahnalashtirilgan qisqa spektakllarni tashkil etish ham samarali usullardan biridir.

Maktabda mumtoz adabiyot namunalarini o'qitishda ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish, ularga farzandlarining darslarda olgan bilimlarini mustahkamlashda yordam berish uchun tavsiyalar berish, ushbu jarayonning samaradorligini yanada oshiradi.

Mumtoz adabiyot o'quvchilarga nafaqat bilim, balki tarbiya berish, ularning ma'naviy dunyosini boyitish vositasidir. Shu sababli, mazkur darslarni qiziqarli, mazmunli va ijodiy usullar bilan tashkil qilish, kelajak avlodni ma'naviy yetuk shaxs sifatida tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Mumtoz adabiyot namunalarini maktabda samarali o'qitish orqali o'quvchilarning bilim doirasi va ma'naviy dunyosini boyitish mumkin. Ushbu jarayon zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interaktiv usullar bilan boyitilganda, o'quvchilar mumtoz asarlarning mohiyatini chuqurroq anglaydilar va ularning hayotga bo'lgan munosabatlari mustahkamlanadi.

Mumtoz adabiyotning o'quvchilarga estetik zavq va tarbiyaviy ta'sirini oshirish uchun ijodiy yondashuv, vizual va amaliy metodlarni qo'llash o'quv jarayonining sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov, A. (2018). Mumtoz adabiyot darslari metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. G'afurov, I. (2020). Adabiyot ta'limida innovatsion yondashuvlar. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti.
3. Ziyayeva, M. (2019). "Mumtoz adabiyot o'qitish tajribalari va natijalari". Ta'lim va tarbiya, 3(2), 25-30.
4. Alisher Navoiy asarlari (tanlangan matnlar). (2015). Toshkent: G'afur G'ulom nashriyoti.